

22.6.2010

VALTION IT-JOHTORYHMÄ

Aika **21.5.2010 klo 14.30-16.30**
Paikka VM, Alekski 36 A, nh. Maaherra

Osallistujat:

Turunen Juhani	alivaltiosihteeri	valtiovarainministeriö	puheenjohtaja
Aho Matti	osastopäällikkö	maa- ja metsätalousministeriö	jäsen
Damski Juhani	johtaja	Ilmatieteenlaitos	jäsen
Hiironniemi Silja	ylijohtaja	valtiovarainministeriö	jäsen
Koski Jaana	ylijohtaja	sosiaali- ja terveysministeriö	jäsen
Maunu Tarmo	tietohallintojohtaja	ympäristöministeriö	sijainen
Nieminen Irma	tietohallintojohtaja	opetus- ja kulttuuriministeriö	sijainen
Porttikivi Raimo	tietohallintojohtaja	työ- ja elinkeinoministeriö	sijainen
Siponen Aki	tietohallintojohtaja	puolustusministeriö	jäsen
Benson Yrjö	valtion IT-johtaja	valtiovarainministeriö	sihteeri
Viitala Marja-Leena	projektisihteeri	valtiovarainministeriö	sihteeri

Asiantuntijat:

Riku Jylhäkangas	neuvotteleva virkamies	valtiovarainministeriö
Terho Arja	neuvotteleva virkamies	valtiovarainministeriö

1 Kokouksen avaus

Puheenjohtaja avasi kokouksen ja kävi asialistan läpi.

2 Edellisen pöytäkirjan (29.4.2010) hyväksyminen

Edellisen kokouksen pöytäkirja hyväksyttiin.

3 Yhteenveto IT-asian käsittelystä hallituksen iltakoulusta

Tämä asia otettiin ylimääräisenä esityslistalle puheenjohtajan pyynnöstä. Hallituksen iltakoulussa 19.5.2010 oli esillä erityisesti julkisen hallinnon ICT-ohjauksen kehittäminen.

Yrjö Bensonin mukaan vastaanotto iltakoulussa oli myönteinen, ja asiasta syntyi vilkasta keskustelua. Osallistujat olivat tyytyväisiä siihen, että työ on alkanut konkretisoitua. Tahotilla oli, että työtä jatketaan.

Iltakoulussa esillä olivat mm.:

* VM:n Komeetta-ryhmä, joka selvittää koko VM:n konserniohjauksen menetelmiä ja kohteita. Hankkeessa on käsitelty seuraavia asioita: hankearviointi, konserniohjauksen sisältö, lainsäädäntö ja julkisen hallinnon palvelukeskukset.

- * IT-toiminnan konserniohjauksen kohteet on määritelty osin tulevassa laissa, osin muuten (esim. tietoturva ja varautuminen).
- * Valtion tietojärjestelmien arviointitoiminnon tavoitteena on, että toiminto on täydessä laajuudessaan vuonna 2011.
- * Sitra on kehittämässä kunnille seuraavia palvelukeskuksia: KPK ICT ja KPK THH (talous- ja henkilöstöhallinto).

Puheenjohtaja kiitti yhteenvedosta.

4 Julkishallinnon visio, Yrjö Benson

Yrjö Benson esitteli alustavaa julkishallinnon ICT-visiota, josta toivottiin evästäväää keskustelua vision jatkoyöstämistä varten.

Puheenjohtaja toivoi julkishallintoon uusia ICT-menestystarinoita, joihin visioissa voidaan vedota (esim. sääpalvelu).

Keskustelussa nousi esille seuraavia näkökulmia:

- Visiossa mainittuja palveluintegraattoreita ei ole vielä olemassa, joten onko niitä tulos- sa?
- > Visiossa näkymä on jo olemassa (esim. kansalaispalvelujen integraattori); joitakin integraattoreita on jo syntynyt, kuten esim. Kela.
- Esimerkiksi yrityspuolelle halutaan saada asiointiketju valmiiksi. Tämä tarkoittaa horisontaalista näkemystä; yhteiset tukipalvelut, jotta koko ketju saadaan järjestettyä.
- Asiakaslähtöinen tapa lähestyä asioita on hyvä. Puuttuu vielä dimensio kollektiivi vs. yksilö; sellaisia palveluita ja toimialoja, joissa hyöty tulee kollektiivisesti, ei yksilötasolla. Virkamiehen työn tukeminen on eri kuin organisaation työn tukeminen.

Puheenjohtaja kiitti keskustelusta. Vision työstämistä seurataan johtoryhmässä.

5 Varmennetuotanto, Riku Jylhänkangas

Riku Jylhänkangas kertoi varmennetuotannon uudelleenorganisointia selvittäneen työryhmän ehdotuksista. Työryhmän loppuraportti on luettavissa valtioneuvoston hankerekisterissä.

Ryhmän ehdotukset:

- 1. vaihtoehto: varmennetuotannon infrastruktuuri siirretään Valtion IT-palvelukeskukseen (VIP).
- 2. vaihtoehto: VALVIRAn varmennetuotanto siirretään ensin Väestörekisterikeskukseen ja sitten tulevaisuudessa VIP:iin.

Tilanne nyt:

- Varmennetuotannon siirto Valvirasta Väestörekisterikeskukseen on nyt meneillään. STM on laatinut yhdessä VM:n kanssa lakiesitystä asiasta. Lakiesitys yritetään saada edustakuntaan vielä tämän kevään aikana.

Tavoitetta siirtää toiminnot tulevaisuudessa VIP:iin ei ole vielä lakiesityksessä. Tavoitteena on saada laki voimaan 1.11.2010, jolloin varmennetuotanto olisi jo siirretty Valvirasta Väestörekisterikeskukseen. Pidemmällä tähtäyksellä se siirrettäisiin VIP:iin.

Keskustelussa nousi esille seuraavia näkökulmia:

- Koska aikataulu on tiukka, kannattaa varmistaa, että sekä hallintovaliokunta ja Valtiontalouden tarkastusvirasto ovat tietoisia asiasta.
- Myös VIP:in osuus tulisi olla laissa mukana.

Puheenjohtaja kiitti tilannekatsauksesta.

6 Kansalaisen kotisivu, Riku Jylhänkangas

Riku Jylhänkangas esitteli suunnitteluvaiheessa olevaa kansalaisen kotisivua demon avulla. Kansalaisen kotisivu on vielä työnimi, sillä konseptilla ei ole vielä virallista nimeä.

Kansalaisen kotisivu on kansalaisille tarjottava yhtenäinen näkymä. Sivustossa on mahdollisimman helppokäyttöinen kennostorakenne, jossa ei ole navigointipalkkeja. Konseptissa on myös mobiiliulottuvuus (kosketusnäytöt).

Kansalaisen kotisivu sisältää Suomi.fi –portaalin sisältävät palvelut ja asiointitilin. Kansalaisille tulee mahdollisuus nähdä viranomaisrekistereissä olevia omia tietoja; mahdollisuus myös kontrolloida omien tietojen välittymistä ja sitä, kuka viranomainen mitäkin tietoa on katsonut. Omissa tiedoissa olevat tiedot tulevat eri viranomaisten rekistereistä.

Palvelut näkyvät käyttöliittymän kautta yhdenmukaisina. Palveluja tuottavat niistä vastaavat organisaatiot, esim. Verohallinto. Kennotyyppisessä rakenteessa kansalainen voi muokata oman näkymänsä itse (voi lisätä tai poistaa palveluja). Mukaan on tulossa mahdollisesti myös yksityispuolen palveluja, esim. pankkipalveluja. Tämä ei kuitenkaan vielä nykyisen lainsäädännön mukaan ole mahdollista, sillä VIP ei saa tarjota palveluja yksityissektorille. Terveyspalveluista voi nähdä mm. omat terveystiedot, eReseptit ja ajanvaraukset.

Sivustoon on tulossa myös viestien välityspalvelu (kansalainen voi haluta haluaako viestejä yksityiseltä sektorilta vai ei).

Kansalaisen kotisivun kehittämishanketta suunnitellaan parhaillaan ja se käynnistyy syksyllä 2010.

Keskustelussa nousi esille seuraavia näkökulmia:

- Arkistoituvatko tiedot johonkin?
- > Käytössä ei synny arkistoa, vaan tiedot haetaan aina organisaatioista.
- Tämä vaatii voimakasta integraatiota sähköisiin palveluihin, kuinka saadaan kaikki tähän mukaan?
- > Tavoitteena on kehittää tätä erillisissä osissa, esim. ensin kirjautuminen ja saatavissa olevat palvelut
- Voiko palveluja siirtää jonnekin muualle verkossa?
- > On mietitty erilaisten sosiaalisen median sovellusten hyödyntämistä, sillä rajapinnat ovat standardimuotoisia, ja siten helppo liittää.
- Mitä profiiliin sisältyy?
- > Profiili luodaan automaattisesti viranomaistietojen perusteella, joista tulevat oletusarvot.
- Tästä on hyvä hahmottaa, mitkä asiat julkisen sektorin tulee tehdä kuntoon, mm. rekisteritiedoissa vielä paljon töitä.
- Toiminnallisuutta voidaan lisätä rajattomasti.
- Myös kolmas sektori voi tuottaa palveluja; nk. public-private yhteistyö.

- Julkishallinnon tekemänä palvelussa voidaan tarjota luotettava tunnistauminen.
- Kertakirjautumisella pääsee joka paikkaan.
- Palveluihin pääsee myös muita kautta ja Kansalaisen kotisivun leijukkeita tulee näkymään myös muualla.
- SADE-palvelukokonaisuudet tuottavat Kansalaisen kotisivulle sisältöä.
- Demo on hyvä, olisi hyvä tehdä tällaisia näkymiä nopeasti, helpompi kertoa esim. yleisjohdolle palveluista
- Hyvä, että asiassa mennään nopeasti eteenpäin.

Riku Jylhänkangas kiitti hyvistä kommentteista ja ideoista.

Puheenjohtaja kiitti esityksestä ja hyvästä keskustelusta ja kehotti viemään asiaa nopeasti eteenpäin.

6 Arviointitoiminnan kehittäminen, Arja Terho

Arja Terho kertoi valtion tietojärjestelmähankkeiden arviointitoiminnan kehittämisen tämän hetkisestä tilanteesta. Tarve arviointitoiminnan kehittämiseksi on noussut pitkiksi venyneistä, kustannusarviot ylittäneistä ja vaikuttavuustavoitteensa alittaneista tietojärjestelmähankkeista sekä tietojärjestelmähankkeiden rahoituspäätösten tukemisen tarpeesta talousarvio- ja kehysprosesseissa. Ensisijaiseksi tavoitteeksi on arviointitoiminnolle asetettu hankkeiden onnistumisen edellytysten varmistaminen mahdollisimman aikaisessa vaiheessa.

Työryhmällä on ollut 4 pilottia, joista 2 ensimmäistä on nyt viety loppuun. Piloteissa on kysymys merkittävistä toiminnan kehittämishankkeista, jotka sisältävät mittavat tietojärjestelmä uudistukset. Kaikki pilotit ovat hyvin alkuvaiheessa olevia hankkeita.

Hankkeessa on ollut taustatukena John Tuckett OGC:sta (Office of Government Commerce, Iso-Britannia), joka oli käymässä Suomessa huhtikuussa. Iso-Britanniassa kaikille merkittävillä hankkeilla tehdään kaksi eri arviointia siirryttäessä vaiheesta toiseen: vertaisarviointi Gateway review hankkeen onnistumisen edellytysten varmistamiseksi ja raportointi talousministereille Major Projects Review Group rahoituspäätösten tukemiseksi.

Arvioijaksi eivät sovellu aivan aloittelevat virkamiehet, koska työ vaatii kokemusta.

Arvioinnin haasteena nähdään mm.:

- yhteisten menetelmien puute
- avainhenkilöiden haastattelujen ajoittaminen tiiviisti kahteen 1-2 päivään
- oikeatasoisen materiaalin löytyminen (joko liian suppea tai liian laaja aineisto)
- virkamiesarvioijien ajan käyttö, konsulttien riippumattomuus
- isoissa hankkeissa monia osapuolia, joten arvioinneista tulee laajoja.

Ennen kuin arviointitoimintoa käynnistetään, on oltava yhteinen näkemys siitä, mitä arvioinnilla tavoitellaan: vaadittujen dokumenttien olemassaolon varmistamista vai kokonaisarviota hankkeen onnistumisen edellytyksistä. Merkittävien hankkeiden onnistumisen edellytyksiä arvioitaessa joudutaan tarkastelemaan myös hankkeen sidosryhmiä. Tavoiteltua vaikuttavuutta ei usein saavuteta pelkästään yhden toimijan toimintaprosesseja kehittämällä. Ratkaisematta on, mihin tällaiset havainnot tulisi raportoida, sillä hankkeella ja hankkeen omistajalla ei välttämättä ole mahdollista vaikuttaa koko toimintaketjuun.

Työryhmän raportissa luodaan malli hankkeiden arviointitoiminnasta. Raportti lähtee lausunnon kesällä ja sille varataan runsaasti lausuntoaikaa. Ministeriöiden toivotaan kokoavan hallinnonalansa näkemykset arviointitoiminnan kehittämistä.

Keskustelussa nousi esille seuraavia näkökulmia:

- Lisääntykö tilaajan osaaminen arvioinnin avulla?
- > Arviointi ei lisää tilaajan ammattitaitoa. Merkittävässä hankkeissa on varmistettava hankeryhmän osaaminen. Hankkeeseen osallistuvilla ydintoiminnan henkilöille on järjestettävä tarvittaessa koulutusta menetelmiin.
- > Arvioinnin kohteena olevien asioiden esiin nostaminen ajoissa säästää tulevilta ongelmilta.
- > Arvioijille arviointitapahtuma on osoittautunut oppimiskokemukseksi.
- > Suurin osa arvioitavista hankkeista on pakko viedä eteenpäin, sillä usein hankkeissa on sekä toiminnan kehittäminen että rapautuvan, vanhan tietojärjestelmän uudistaminen. Vanhat järjestelmät saattavat toimia epäluotettavasti ja niihin on vaikeaa ja kallista saada ylläpitoa. Arviointitiimi tekee arvion, joka käsitellään ensin hankkeen ydintoimijoiden kanssa väärinkäsitysten oikaisemiseksi. Hanke ja sen omistaja voivat antaa lopullisesta arviosta omat kommenttinsa ja ne liitetään julkaistavaan arviointiraporttiin. VM antaa hankkeen etenemisen edellytyksistä lausunnon arvioinnin perusteella. Jos ministeriö on VM:n kanssa eri mieltä, hanke viedään rahakunnan käsittelyyn.
- Vastuu arvioinnin teettämisestä on hankkeella. Arviointi voidaan pienemmissä hankkeissa tehdä itsearviointina, merkittävimmissä hankkeissa on käytettävä ulkopuolista arviointia.
- Kuinka suuria työmääriä oli pilottihankkeissa?
- > Työmäärät vaihtelevat hankkeittain; konsultin työpanos on noin 10 päivää, virkamiesarvioijien noin puolet konsultin panoksesta. Konsultin työpanokseen sisältyi myös raportointi pilottiarvioinnin perusteella arviointitoiminnan kehittämistyöryhmälle siitä, mihin suuntaan arviointitoimintaa tulisi kehittää.
- Missä piloteissa on ollut suurimmat ongelmat ja haasteet?
- > Kustannus- hyöty- vaikuttavuusarviointi on ollut vähäistä. Kunta-valtio-suhde toimitoketuissa on haasteellinen.

Puheenjohtaja muistutti, että lausuntopyyntöissä kannattaa kertoa, mistä asioista halutaan lausuntoja (kohdennetaan huomio keskeisiin asioihin).

Puheenjohtaja kiitti esityksestä. Arviointitoimintoasia tuodaan johtoryhmään keskusteltavaksi lausuntokierroksella saatujen kommenttien jälkeen.

7 Muut asiat

Seuraava kokous on **pe 22.9.2010 klo 14-16**, VM, Alekski 36 A.

Puheenjohtaja päätti kokouksen.